

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXXII. De Gothinis, Marsingis, Osis, ac Buriis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

CELEMANTIA, *Κελεμαντία*, quamvis à Ptolemæo ex adverso Arrabonis amnis ostii ponatur; tamen nihilo magis ea eò pertinet, quàm Bregetio ad ejusdem amnis confluentem. nam hic est apud opidum *Rabe*; Bregetio autem, ut antè dictum, ex adverso confluentis Granuæ, nunc *Graan*. Certè *Celemantia* nullus alius est locus, quàm qui hodièque xxx millibus passuum supra *Znám*, sub Bojohæmicis montibus, haud procul Tejæ fontibus vicus dicitur *Kalmintz*. Reliquorum apud Ptolemæum vocabulorum situs haud liquet.

CAP. XXXII.

De GOTHINIS, MARSINGIS, Osis, ac BURIIS.

10

MARCOMANNORUM Quadorumque gentibus commemoratis, laudeque eorum atque gloriâ decantatâ, in hæc auctor pergir verba: *Nec minus valent retro Marsigni, Gothini, Osi, Buri. terga Marcomannorum Quadorumque claudunt. è quibus Marsigni & Buri sermone cultuque Sævos referunt: Gothinos Gallica, Oso Pannonica lingua coarguit non esse Germanos; & quod tributa patiuntur. partem tributorum Sarmate, partem Quadi, ut alienigenis imponunt. Gothini, quò magis pudeat, & ferrum effudiunt. omnesque hi populi pauca campestrium, ceterum saltus & vertices montium jugumque infederunt. dirimit enim scinditque Sæviæ continuum montium jugum; ultra quod plurimæ gentes agunt: ex quibus latissimè patet Lygiorum nomen. Hos quatuor populos auctor ab uno latere Marcomannis Quadisque; ab altero, montium jugo claudit. hi igitur duo termini primo loco considerandi sunt. Marcomannorum Quadorumque fines ab hac parte satis clarè descripti sunt. illos scilicet Bojohæmica juga, hos Marus fluvius terminabat. Illud montium jugum, quod auctor tradit, in Hungariâ hodiè Poloniæque ac Silesiæ confinio, à Sarmaticis, quos Ptolemæus adpellat, montibus, (vulgò adcolis Polonis *Tátary*, Hungaris *Szepési*, Germanis *das Hangerisch gebirge*, id est, *juga Hungarica*) juxta opidum *Twardoszyn*, initium ducit; continuoque procurfu ex meridie in septentriones versùs sese extollens, primùm ceu directâ lineâ propter amnem Salam ad opidum usque *Os wieczym*, Vistulæ adpositum, Silesiam à Poloniâ dirimit. inde per ipsam Poloniâ, Vartæ fluminis dextram ripam, ad usque opidum *Kłodawa*, prosequens; hinc versus opidum *Hydgoz*; inde in occidentem conversum ad opida *Kamiên & Stempelborg*, atque iterum in septentriones, versùs fontem Brogi amnis, tandem juxta lævam Viperæ ripam ad mare Sævicum, inter duo opida *Slage & Tzanaw* deponitur. Trajectus ejus heic adcolis vocatur *Gollenburg*; latrociniis caëdibusque viatorum infamis. Ptolemæo universum jugum adpellatur *Ἀσκιβέργιον ὄρος*, ASCIBURGIUS MONS. His igitur duobus lateribus, ab ortu, & ab occasu brumali, prædictæ IV nationes in universum inclusæ fuerunt. A Danubii ripâ remotas fuisse universas; liquet quammanifestissimè ex eo; quod auctor eas non, unâ cum Hermunduris, Marcomannis, Quadisque, in fronte Germania ponit; sed, retro Marcomannorum Quadorumque terga claudere, adfirmat. unde haud falso argumento colligitur, ultra eam regionem, quam Sævi sub Vannii regno inter Marum Cusumque tenuerunt, positas fuisse. Verùm singulatim sua cuique sedes tribuatur.*

GOTHINOS atque OSOS proximos fuisse Sarmatis Jazygibus, & item Quadis, inde judico, quia ab utrisque his tributa illis imponebantur. GOTHINOS tamen citeriores, Danubioque propiores censeo. quidpe auctor noster ferrum fodisse eos tradit. de his autem ferrifodinis ita Ptolemæus: *τὸ πρὸ τῶν ὀρεινῶν θροῦν καὶ αὐτῶν ὄρεων πρὸ σιδηρορυχία, καὶ ἡ Λύνα ὄρη*. id est: *Sub Hercynio saltu Quadi. sub quibus ferri fodina, & Luna silva*. Idem auctor, in expositione Danubii amnis, hæc habet verba: *τὸ μέρος τῆς πρὸ ἐξῆς ἐκτροπῆς τῆς πρὸ Λύνας ὄλης πρὸς ἀριστερὰς ὀρεῖν ὄρεων*. id est: *Pars ejus, quæ deinceps est juxta digressionem fluminis quod apud Lunam silvam septentriones versum fluit*. Hunc amnem, è Lunâ silvâ versùs meridiem in Danubium defluentem, eundem esse & *Martium*, supra in Nariscis ostendi. Luna igitur silva fuit circa Mari fonteis, & prædictas ferrifodinas. Vt igitur sub Hercynio saltu, id est, sub Bojohæmo, quod saltus cingebat, Quados versùs orientem nominat; sic sub his etiam versùs eandem regionem intelligendæ sunt fodinæ istæ, nullæque aliæ eruat, quàm quas in montium Sarmaticorum jugo, inter Mari Tejæque confluentem & opidum *Twardoszyn* extenso, supra indicavi. Terminus igitur Gothinis fuit ab meridie, dictum jugum, quod Dacos antèa coluisse, testis est Plinius, supra citatus. *Superiora autem, inquit, inter Danubium & Hercynium saltum, usque ad Pannonica hiberna Carnuti; Germanorumque ibi confinium, campos & plana Jazyges*

*Jazyges Sarmatae. montes verò & saltus, pulsæ ab his, Daci ad Pathissum, amnem à Maro; sive is Duria est, à Svevis regnoque Vanniano dirimens eos. averfa Bastarne tenent, aliique inde Germani. Huc maximè pertinent & illa auctoris nostri: Gothini, quo magis pudeat, & ferrum effodiunt. omnesque hi populi pauca campestrium, ceterum saltus, & vertices montium, jugumque insederunt. Ptolemæus quia sub Quadis Lunam silvam collocat, equidem crediderim; saltus heic atque monte in univèrsam à Bojohæmo, quâ Mari est fons, ad Pathissum usque amnem, adpellatos fuisse *Hercynios*; ut patet è Plinii verbis: privatim verò eam partem, quæ est inter Marum & Cusum, Svevos Vannianos à Gothinis dirimens, dictam fuisse *Lunam silvam & montem*; in iisque ferrum fodisse Gothinos. nam eodem situ fuisse*

10 silvam & ferri fodinas, satis liquidò è Ptolemæi patet verbis. non enim ait: *Ἰσθμὸν Κεάδου πρὸς τὴν σιδηρορυχίαν, ἢ Ἰσθμὸν, vel Ἰσθμὸν, vel Ἰσθμὸν τῆς ἡ Λένια ὕλη* sed, *Ἰσθμὸν Κεάδου πρὸς τὴν σιδηρορυχίαν, ἢ ἡ Λένια ὕλη*. Ceterum silvâ hac atque jugo Gothini à Svevis Vannianis, sive, ut postmodum adpellati, à Quadis submovebantur, ad opidum usque *Rycho*: inde primum à Sarmatis Jazygibus, mox ab iisdem Svevis, qui huc immigrarunt, ad usque opidum *Twardoszyn*, ab oriente terminus fuit, initium jugi Asciburgiensis, & flumen Sala, ad Vistulæ usque confluentem, & opidum *Os' Wiczym*; quò à Bastarnis Germanis arcebantur. ab septentrionibus, quâ *Os'* occurrebant, pono lineam à dicto opido *Os' Wiczym* ad Viadri Oslæque confluentis, hinc ipsum Viadrum, & à fonte ejus lineam ad Marum & caput Moraviæ *Ofomucz*. ab occidente, Maro à Quadis distinguebantur. Sic jam rectè tributa

20 iis ab his atque ab Sarmatis imponebantur; quia utrisque erant contermini. Tributa autem patiebantur, quia hac conditione solum id obsederant alienigenæ, qui, quia Gallici generis; haud dubitaverim quin pars fuerint Bojorum, à Marcomannis antiquâ sede Bojohæmo pulforum. Continetur nunc hisce finibus Polonia particula, quâ opida *Twardoszyn, Iabfakow, Skoczow, Bielsko, & Miedzyszczec*: & Silesiæ item portiuncula; quâ opida *Teschén, Frieštát, Frideck*: item Moraviæ pars; quâ opida *Mezyszc & Hollisow*. Ceterum Dionis, lib. LXXI, eadem gens dicta est ΚΟΤΙΝΟΙ, COTINI, in his verbis, quæ Theodosius ex eo refert: *Κοτινοὶ ἢ ἰσχυροὶ ἀντὶς ὀμοίαι. Ταρρύνιον ἢ Πατρῶνον ἀρχιλαβοῦτες, ὡς καὶ Πάριος Μαρκομαίνης ἀπὸ σερραθῶσιν πῆ, μόνον ἔσθι ἐπιήσων τῆ πο, ἀλλὰ ἔσθι ἀντὶν ἐκείνων δεινῶς ἐκάνκασαν, ἔσθι ταῦτα ἀπὸ ὀλοῖο* id est: *Cotini verò, quum similia Marco nuntiari jussissent, nacti Tarrunium*

30 *Paternum, tamquam in Marcomannos expeditionem cum eo suscepturi, non tantum id non fecere, sed etiam Paterno grave intulerunt damnum; ac deinceps ipsi quoque perierunt. Expeditionem eam in Marcomannos facere potuerunt, quia cum Quadis tunc Romano imperatori intercedebat pax obsequentissima; ut ex præcedenti oratione patet.*

Os i hinc Gothinis ab septentrionibus continuabantur, ad utramque Viadri ripam satis latè incolentes; versùs occidentem, ad Marum usque, Quadorum terminum; versùs orientem, ad Vartam, & prædictum jugum Asciburgium; ultra quod Lygii. A septentrionibus, lineam duco à Vartâ & opido *Czeslochow* ad flumen *Melpenaw*, quâ vicus ei adpositus *Kolszan*: hinc ipsum flumen; & ab *lævâ* Viadri ripâ, amnem, qui apud arcem *Fulstain* exorsus, ad vicum *Krupice* Viadro miscetur, ad opidum usque, quod Slavis

40 *Máty Glogaw*, Germanis *Kleyn Glogaw* nuncupatur. hinc lineam, ad fontem usque Mari. Gothinis equidem tributa imponebant cum Quadi, tum Sarmata Jazyges: at Oslis Quadi tantum; quia longius à Sarmatis erant siti. Continetur hisce nunc finibus Silesiæ pars; quâ præcipua opida. *Oppelen, Kleyn Glogaw, Rátibor, Troppa, Pfczyná, Rybnik, Bytom*: dein Polonia opida *Dfugeszyn, Mrzygotá, Olszyn, Mstow*. Locus hoc tractu Ptolemæo refertur *Παριενα, PARIENNA*: qui hodiè haud procul Viadri fonte, vulgò dicitur *Parn*, Moraviæ opidulum.

Ultra Oslas, inter Bojohæmum & Lygios fuère *MARSIGNI, ac BURII*. *Marsignos* proximos facio Marcomannis, ad Viadrum usque; quia hos primo loco nominat auctor noster: *Burii* verò tam prope fuère Lygios, ut etiam inter hos numerati sint Ptolemæo: ut mox ostendetur. A septentrionibus igitur illos, quâ Semnonibus, magnæ Svevorum genti, jungebantur, cingo lineâ, à vico *Steynaw*, Viadro adposito, ad Bojohæmica juga, quâ opidum est *Frideberg*, ductâ. Continetur hodiè his finibus celeberrima totius Silesiæ pars, quâ opida nobilissima *Neisse, Münsterberg, Grotka, Brige, Olaw, Schweinitz, Strige, Lignitz*, & ipsum totius Silesiæ caput *Breslaw*. præterque comitatus Glacensis. De vocabulo *Marsignorum* idem sentio, quod supra de *Rendignorum* nomine: nempe magis genuinè ad Germanicam linguam id scribi *MARSIGNI*. Er est gentis vocabulum apud Ptolemæum *Μαρσηνιοι*. quod quamvis alienissimò loco, citra Albim sit positum; tamen dubium non est, quin eandem gentem designet.

Pleraque

Pleraque autem quum apud eum auctorem sint corrupta; facile ego suspicer, scriptum ab eo fuisse *Μαρσινγος*. Apud Aethicum quoque vitiatō vocabulo legi eos existimo *Mar-nianos*, pro *Marfingos*, inter Germaniæ gentis.

BURII hinc, quamvis unā cum prædictis populis terga Marcomannorum clauderent; tamen haud prope attingebant: sed, inter Marfingos ac Lygios, medium jugi Asciburgii adcoluere. unde etiam ipsis Lygiis à Ptolemæo adnumerati. quamquā illic *Λύγιοι Βύριοι* leguntur, pro *Λύγιοι Βύριοι*, vel *Λύγιοι Βύριοι*, ut infra in Lygiis patebit. Horum termini, quibus à meridie Ofos, ab ortu Lygios, ab occasu hiberno Marfingos attingebant, jam antè dicti sunt. ab occasu æstivo lineā ab prædicto vico *Steynav* ad opidum *Szrzodá*, Vartæ impositum, à Semnonibus distingvo. A septemtrionibus, Vartā flumine, 10 à dicto opido *Szrzodá* ad opidum *Koto* à Burgundionibus. Comprehenduntur hisce nunc finibus; Silesiæ pars, quā opida, *Pranšnitz*, *Schilderberg*, *VVaartenberg*, *Beravn*: & Polonia portio; quā opida, *Krzepice*, *Rádomsko*, *Brzesznica*, *VVielun*, *Bolestaw*, *VVierus*, *Sieradz*, *Grabow*, *VVarta*, *Sadecz*, *VVnieiow*, *Kalisz*, *Koto*, *Konin*, *Kotec*, *Kozmin*, *Introszyn*.

Apud Ptolemæum locus hoc tractu nominatur CALISIA. quod ego ex nomine, simulque ex tractu, interpretor dictum Poloniae celebre opidum *Kalisz*.

CAP. XXXIII.

De LYGIIS; qui & LIGII, LUGII,
LUGI, & LOGIONES.

20

A Latere igitur Osorum Buriorumque fuere LYGII. de quibus ita auctor noster: *Dirimit scinditque Sveviam continuum montium jugum; ultra quod plurima gentes agunt. ex quibus latissimè patet Lygiorum nomen, in plures civitates diffusum.* Et postea: *Trans Lygios Gothones regnantur.* Jugum hoc superiori capite descriptum est. hoc igitur, & Vistulæ amnis lunato cursu, ab opido *Os Wiczym*, ad opidum usque *Bydgoszcz*, cincti fuerunt. Ultra amnem, extra Svevorum nomen coluere *Bastarna*; ut infra patebit. Omne Lygiorum solum, ultra Germanorum nomen, nunc Poloni colunt.

Addit auctor superioribus ista: *Lygiorum nomen in plures civitates diffusum. valentissimas nominasse sufficit; Arios, Helveconas, Manimos, Elysios, Naharvalos.* Non omneis se nominasse, apertè faterur. igitur à Ptolemæo referuntur etiam *Λύγιοι Διδύμοι*, *Lugi Didymi*. qui in plerisque exemplaribus leguntur corrupti *Λογισιδύμοι*. Apud eundem *Λύγιοι Ομωδοι* videntur esse iidem, qui Tacito *Lygi Manimi*. utrum vocabulum probius, haud facile dixerim; nisi quòd pleraque alia apud Ptolemæum etiam vitata. apud Tacitum verò haud perinde. *Λύγιοι Βύριοι*, *Lygios Burios*, habet idem Ptolemæus. at hos extra Lygiorum nomen ponit noster. Qui huic *Helvecones*; Ptolemæo sunt *Αιλυκαίονες*, *Aelvecones*, haud dubiè, & ipsi vitiatō vocabulo. Singulis suas describere sedes, haud meæ est industria; quando, Lygiis Germanis vel sponte egressis, vel vi pulsis, Slavi immigrantes, vestigia etiam vocabulorum exstiterunt. *Helvecones* tamen, ex positione Ptolemæi, 40 extremi versùs septemtriones, proximi Burgundionibus Gothonibusque fuerunt. *Elysios* plerique nostri sæculi geographi putant esse eosdem qui nunc *Silesii* Latine, patrio autem vocabulo *Slesinger* vocantur; quasi litera *S* interierit à voce *Selysios*. Et potuerunt quidem, suis sedibus à Slavis pulsè, in eam, quæ nunc dicitur *Silesia*, transmigrasse. Verum ego per nudam hanc conjecturam haud temerè quidquam in auctore tam gravi immutaverim. De Naharvalis atque Ariis sic auctor noster ibidem: *Apud Naharvalos antiquæ religionis lucus ostenditur. præsidet sacerdos muliebri ornatu: sed deos interpretatione Romani Castorem Pollucemque memorant. Ejus numinis nomen Aelis. Nulla simulacra, nullum peregrina superstitionis vestigium. ut fratres tamen, ut juvenes venerantur. Ceterum Arii, super vires, quibus enumeratos paullo antè populos antecedunt, truces, insite feritati arte ac tempore 50 lenocinantur. nigra scuta, tincta corpora, atras ad prælia noctes legunt: ipsaque formidine, atque umbrâ feralis exercitus, terrorem inferunt; nullo hostium sustinente novum ac velut infernum aspectum. nam primi in omnibus præliis oculi vincuntur.*

Nomen Lygiorum variè scriptum reperio. ipsi auctori nostro, annal. XII, per simplex i sunt LIGII. cui vocabulo proximè accedit illud ex libro de Germaniâ, & Dionis lib. LXVII, LYGI. huc iterum LUGII. nam *Λύγιοι* apud Strabonem esse legendum pro *Λύγιοι* jam antè haud semel dictum; heic verò quammanifestissimè liquet. quidpe ut noster latissimè ait patere *Lygiorum nomen, in plures civitates diffusum*; sic Strabo *Λύγιοι* suos